

EMAKUME BAT TXANPONAREN AURKIAN

Nagore Irazustabarrena
Uranga

@irazustabarrena

Erroma edo Tusculum, K.a. 77. urtea. Elkarrengandik oso hurbil dauden bi hirietako batean jaio zen Fulvia Flaka Banbalia. Aita Marko Fulvio Banbalio senataria zuen eta ama Senpronio Graka, Grakoen familia boteretsukoa. Ondasunak amaren aldetik zetozkion, beraz, baina ez dirudi anbizio politikoa aitarengandik jaso zuenik, Banbalio izena zalantzatia eta ilauna izateagatik jarri baitzioten. Fulviari buruz Plutarkok esan zuen, “iruteko, josteko edo beste emakumeekin foroan berriketan aritzeko inolako interesik” ez zeukala. Baina, emakumea izanik, boterera iristeko bitarteko bat behar zuen: senar egoki bat... edo hiru. Senarrek politikarako sarbidea jarriko zuten eta Fulviak, sestertzioak.

Lehenengo, Publio Klodio Pulkro politikari demagogo eta populistarekin ezkondu zen. Julio Zesarren aldean lerratuta, hura Galiara joan zenean hiriburuko boterea Klodioren eskuetan utzi zuen. Errepublikaren azken urte nahasi haietan erromatar boteretsuak oso zatituta zeuden eta Klodiok indarkeria erruz erabili zuen etsaien aurka, nagusiki Marko Tulio Zizeron eta haren jarraitzaileen aurka. Azkenean, indarrez hil zuten K.a. 57. urtean.

Alarguna Kaio Eskribonio Kurionekin ezkondu zen orduan. Eta haren karrera politikoa nabarmen gora egin zuen handik aurrera. Berriri ere Julio Zesarren aldeko jarrera senar-emazteen mesederako izan zen eta Afrikako espedizioaren komandan-

PRADO MUSEOA

Fulvia eta Marko Antonio edo Fulviaren mendekua, Francisco Maura Montaner (1888).

Margolanean Fulvia ageri da exekutatu berri zuten Marko Tulio Zizeronen buru trenkatua laidotzen.

teburu izendatu zuten Kurion. Parrandan iaioagoa omen zen estrategia militarrean baino, eta Utikan lehorreratu eta berehala hil zuten Fulviaren bigarren senarra.

Marko Antonio hirugarren senarraren eskutik lortu zuen Fulviak eragin politikorik handiena, Oktavio –gerora Augusto enperadorea izango zena– eta Lepidorekin batera triunbiro izendatu baitzuten ezkondu eta urte gutxira. Bien etsai nagusietako bat, Zizeron, hiltzeko agindua eman zuten Triunbiratua osatu eta berehala, K.a. 43. urtean. Diotenez, Fulviak hizlariaren buru moztuari tu egin zion, eta mihia ilean zerman urezko urkila batez zulatu.

Baina senarra Egiptora –Kleopatra VII.aren albora– joan zenean, Erroman tirabirak piztu ziren eta Fulviak Oktavioaren aurkako kanpaina abiatu zuen. Lau

hilabete eskasean Oktaviok mendeen hartu zuen eta Sizionera erbesteratu zuen. Han hil zen K.a. 40. urtean, itxuraz, bat-bateko gaixotasun batek jota.

Plutarkok zioen Kleopatrank Fulviari eskertu behar ziola Marko Antoniok emakumeei obeditzen ikasi izana. Baina ez Plutarkok ez Fulvia hil eta gero hari buruz idatzi zutenek, ez zuten hura laudorio moduan bota. Fulvia *impotentia muliebris* zelakoaren paradigma zen: bere burua kontrolatzen ez zuen emakumea, neurririk ez zuena, pasioek menderatua, eta ez gizonezkoek, beharko lukeen bezala, moralki ahula eta makurra.

Eta, hala ere, haren eragina metalean grabatuta geratu zen betiko. Fulvia izan zen erromatar txanponetan agertu zen lehen emakume ez mitologikoa. ■

STADTARCHÄOLOGIE AUGSBURG

Emakumeek zabaldu zuten Brontze Aroa

Lech ibaiaren haranean, Austria eta Alemaniaren arteko mugan, duela 4.000 urte inguru ehortzitate 84 banakoren arrastoak aztertu dituzte eta emaitzak *PNAS* aldizkarian argitaratu. Pertsona haien DNAk erakusten du emakumezkoen aniztasun genetikoa askoz nabarmenagoa zela gizonezkoena baino. Beste modu batera esan-

da, gizonezkoak nagusiki bertakoak ziren, eta emakumezkoak, aldiz, ez. Horrek esan nahi du emakumeek migratu egiten zutela familiak osatzeko, eta, hala, endogamiaren kalteak saihesteaz gain, giza taldeen ohiturak eta ezagutzak zabaldu zituztela. Truke hori funtsezkoa izan zen Neolitoa amaitu eta Brontze Aroa abiatzeko. ■